

ALAKIRÇAY GRUBU, KUMLUCA ZONUNUN LİTOSTRATİGRAFİ ÖZELLİKLERİ VE YAŞI: GÜNEYBATI ANTALYA-TÜRKİYE

Mustafa ŞENEL*

ÖZ.— Kumluca (Antalya güneybatısı) kuzeyinde, Kumluca zonu (Robertson ve Woodcock, 1981) ve Kumluca kompleksi (Yılmaz, 1981) olarak adlanan birimin, Jura-Kretase yaşında olduğu savunulan tabakalı çörtlere, Halobia ve Daonella fosilleri bulunarak yaşının Orta -Üst Triyas (Ladiniyen-Noriyen) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Yılmaz'ın (1981) Kumluca kompleksinde, Halobia'lı kireçtaşı ile tabakalı çört arasında varlığını ileri sürdüğü resif bloklulu marnlar bulunmaz. Aksine Halobia'lı kireçtaşının, resif bloklulu marnlar olmaksızın tabakalı çörtlere geçtiği tespit edilmiştir. Kumluca zonu ve Kumluca kompleksi olarak adlanan birim, Orta-Üst Triyas (Ladiniyen-Noriyen) yaşlı Alakırçay grubunun yanall uzanıdır. Tabakalı çörtlerin yaşı ise Orta-Üst Triyas'dır (Ladiniyen-Noriyen).

GENEL SUNUŞ

Kumluca (Güneybatı Antalya) kuzeyinde bitkili kumtaşı, çakıltaşı, silttaşı, kıltaşı, Halobia'lı kireçtaşı, çörtlü kireçtaşı, tabakalı çört vb. kaya türlerini kapsayan bir çökel topluluğu yüzeyler. Yaklaşık 30 km uzunluk ve 4 km genişliğinde, kuzey-güney uzanımlı bir alanda yüzeyleyen bu birim, Marcoux (1977) Alakırçay birimi, Robertson ve Woodcock (1981), Kumluca zonu; Yılmaz (1981), Kumluca kompleksi; Şenel ve diğerleri (1981), Alakırçay grubu adı altında incelemişlerdir. Birim, Marcoux'ya (1977) göre, Triyas; Şenel ve diğerlerine (1981) göre, Ladiniyen-Noriyen yaşındadır.

Robertson ve Woodcock'a (1981) göre, Kumluca zonu alt kesiminde, bitkili kumtaşı, çakıltaşı, silttaşı, kıltaşı vb. kaya türlerinin ardalanmasından oluşan kırıntılılar (Hatip fm) bulunur. Bunların üzerinde tedricî geçişli olarak Halobia'lı, radyolaryalı, yer yer çörtlü mikritik kireçtaşı (Bozyer fm) yer alır. Üst Triyas yaşında olan bu kayaçlar üzerinde tedricî geçişli olarak Jura-Kretase yaşlı tabakalı çörtler bulunur (Şek. 2A).

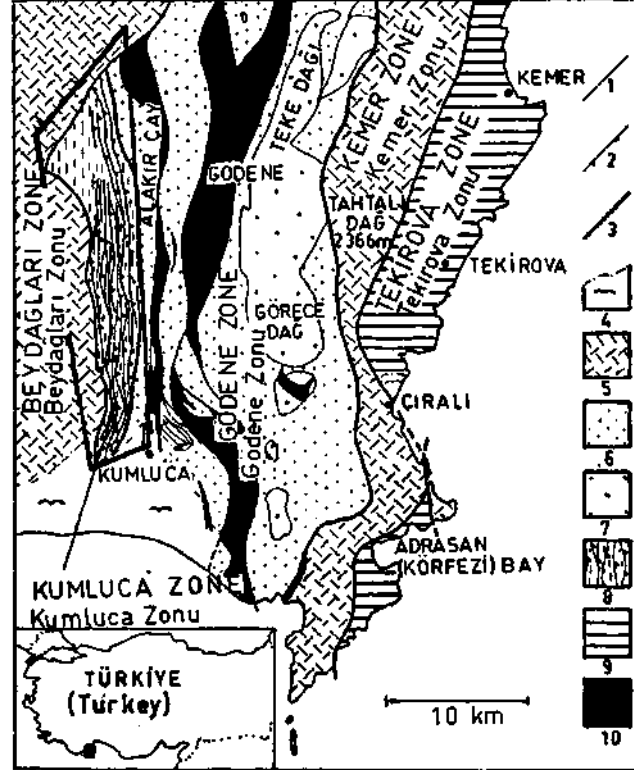
Yılmaz (1981), Kumluca kompleksi olarak incelediği birimin, alttan üste doğru şeyil, silttaşı, bitkili kumtaşı, Halobia'lı kireçtaşı ve tabakalı çört kapsadığını vurgular. Araştırmacıya göre, kırıntılı kayaçlar, Halobia'lı kireçtaşları ve resif bloklulu marnlar, Üst Triyas; tabakalı çörtler ise, Jura-Kretase (Şek. 2B) yaşındadır.

Kumluca kuzeyinde (Şek. 1), Kumluca zonu olarak gösterilen alanda, tarafımızdan yapılan çalışmalarda, Yılmaz'ın (1981) Halobia'lı kireçtaşı ile tabakalı çört arasında varlığını ileri sürdüğü resif bloklulu marnlar gözlenmemiştir. Aksine, Halobia'lı kireçtaşlarının, resif bloklulu marnlar olmaksızın, tabakalı çörtlere, tedricî olarak geçtiği tespit edilmiştir (Şek. 2C). Halobia'lı kireçtaşları ile ilksel ilişkisi bulunmayan resif bloklulu marnlar, bu alanın çok daha kuzeyinde, Dereköy, İmecik Yayla, Bilal-yeri ve Çataltepe dolaylarında izlenmektedir. Ortam koşulları oldukça farklı başka bir tektonik birime ait olan bu resif bloklulu marnlar, Marcoux'ya (1977) göre, Dereköy birimine; Poisson'a (1977) göre, Çataltepe birimine aittir.

Kumluca zonunun (Kumluca kompleksi) Jura-Kretase yaşlı olduğu ileri sürülen (Robertson ve Woodcock, 1981; Yılmaz, 1981) tabakalı çörtlerinde, tarafımızdan Halobia ve Daonella fosilleri bulunmuştur. Halobia'lı kireçtaşı ile tabakalı çört geçiş seviyesinin üst kısmındaki 5-6 metrelik kesim-

* Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.

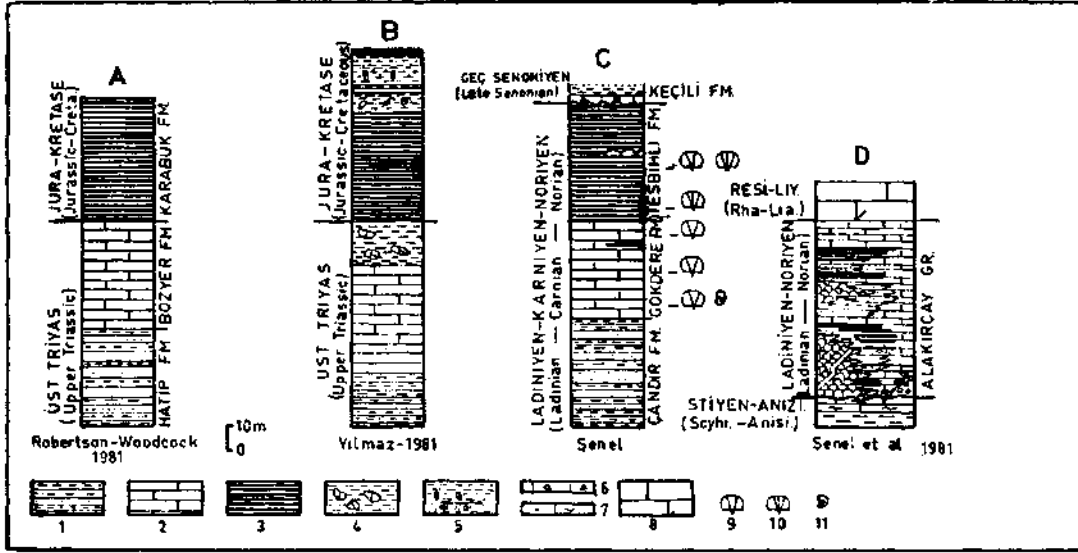
minde, ince bir zonda bulunan *Daonella* kalıntıları, tabakalı çörti stifinin orta kesiminde *Halobia* kalıntıları ile birlikte 10 cm kalınlığında bir yığışım zonu oluşturur (Şek. 2C). Bulunan bu fosiller, Jura-Kretase yaşlı olduğu savunulan tabakalı çörtlere, Orta-Üst Triyas (Ladinyen-Noriyen) yaşında olduğunu belgeler.

Şek. 1 - Buiduru ve jeoloji haritası (Robertson ve Woodcock' dan 1981 alınmıştır) 1 - Dokanak; 2 - Bindirme; 3 - Yüksek açılı tektonik dokanak; 4 - Alüvyon, 5 - Pre-Triyas kıtasal temel üzerindeki sedimentler; 6 - Triyas mafik ekstrüfifler, ince sediment örtü; 7 - Mafik Triyas temel üzerindeki karbonatlar; 8 - Bindirme dilimleri içindeki allokon sedimentler istifler; 9 - Kısmi ofiyolit istifi; 10 - Serpantin.

Kumluca zonu ve Kumluca kompleksi gibi adlarla anılan bu birim, Antalya Körfezi batısında ve kuzeyinde geniş yayımlı, Orta-Üst Triyas (Ladinyen-Noriyen) yaşlı Alakırçay grubunun (Şenel ve diğerleri, 1981) yanal uzantısını oluşturmaktadır. Alakırçay grubunu, Marcoux (1977), Alakırçay birimi; Poisson (1977), Ispartaçay formasyonu adı altında incelemiştir.

Bilindiği gibi, Alakırçay grubu yanal ve düşey yönde sık sık litofasiye değişimi göstermektedir (Şenel ve diğerleri, 1981). Kıltaşı, silttaşı, bitkili kumtaşı, çakıltaşı, *Halobia*'lı kireçtaşı, radyolaryalı kireçtaşı, çordu kireçtaşı, tabakalı çört vb. kayatürlerinden oluşan Alakırçay grubu, yer yer ince ve kalın yastık lav araseviyeleri kapsar. Yer yer ise, yastık lav kapsamaz (Şek. 2D).

Şek. 2 - Genelleştirilmiş sütun kesitler. A - Kumluca zonu, B - Kumluca kompleksi, C - Alakırçay grubunun Kumluca kuzeyinde (Karacaören ve dolayısı) izlenen sütun kesiti, D - Alakırçay grubunun genelleştirilmiş sütun kesiti. 1 - Kiltası, siltası, çakiltası, bitkili kumtaşı; 2 - Pelajik kireçtaşı; 3 - Tabakalı çörtler; 4 - Resif blokları; 5 - Marn, kiltası, siltası, volkanik kumtaşı, çamurtaşı, bitümlü şeyl, yeniden depolanmış kalkerit ve kalsiruditler; 6 - Breş; 7 - Vermes izli kireçtaşı; 8 - Neritik kireçtaşı; 9 - Halobia; 10 - Daonella; 11 - Ammonit.

Bölgede, Kumluca zonu ve Kumluca kompleksi gibi adlar kullanmak, bir isim karmaşasına, tabakalı çört istifinin Jura-Kretase yaşlı olduğunu kabul etmek ise, bölge yapısal evriminde büyük hataların yapılmasına neden olacaktır. Söz konusu alanda, elde edilen son stratigrafik verilere göre; tabakalı çörtleri, Alakırçay grubu içinde yorumlamak daha sağlıklı olacaktır.

Yayına verildiği tarih, 13 Kasım 1985

DEĞİNİLEN BELGELER

- Marcoux, J., 1977, Geological sections of the Antalya region: Güvenç, T. ve diğerleri, eds., Western Taurus excursion geological guidebook da., VI. Colloquium on the geology of Aegean regions, izmir.
- Poisson, A., 1977, Recherches Geologiques dans les Taurides Occidentales (Turquie): These, L'universite de Paris-Sud, Orsay, 795 s.
- Robertson, A.H.F. and Woodcock, N.H., 1981, Alakırçay Group, Antalya Complex, SW Turkey: A Deformed Mesozoic Carbonate Margin: Sedimentary Geology, 30, 95-131.
- Şenel, M.; Serdaroğlu, M.; Kengil, R.; Ünverdi, M. ve Gözler, M.Z., 1981, Teke Torosları Güneydoğusunun Jeolojisi: Maden MTA Derg., 95-96, 13-43, Ankara.
- Yılmaz, P.O., 1981, Geology of the Antalya Complex, SW Turkey, (Ph. D. Dissertation): Austin, The University of Texas, University Mikrofliims inter., 268 s.